

Mark- och Miljödomstolen

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet Ett nytt regelverk för bygglov (SOU 2021:47)

Fi2021/02366

Sammanfattning och allmänna synpunkter

Mark- och miljödomstolen välkomnar en förenkling av reglerna för bygglov. Vi anser att uppdelningen av reglerna mellan plan- och bygglagen (PBL) och plan- och byggförordningen är bra. Det är också en bra ansats att förenkla reglerna om vilka åtgärder som ska kräva lov och att vissa handläggningsregler blir tydligare, t.ex. vem som ska underrättas vid ansökan om bygglov.

Domstolen är dock tveksam till att utredningen – och remissinstanserna – har fått så kort tid på sig och anser att vissa delar inte verkar genomarbetade. Vi efterlyser närmare klarlägganden av lagförslagets konsekvenser vad gäller bland annat föreslagna ändringar som påverkar brandskydd respektive befintliga detaljplaner, enligt följande vad gäller detaljplaner. I det särskilda yttrandet lyfts bl.a. problemet med att frågan om ett område är detaljplanerat eller inte i många fall inte säger något om ett områdes täthetsgrad eller läge i förhållande till exempelvis stadskärnan, och därmed inte heller har någon direkt koppling till en åtgärds omgivningspåverkan. Eftersom utredningens förslag bygger på en delvis ny uppdelning av lovplikten mellan detaljplanerade områden respektive områden utanför detaljplan, bör konsekvenserna av att nuvarande planläggning bygger på andra förutsättningar än de nu föreslagna närmare belysas.

Det är också olyckligt att så många frågor skjuts på framtiden (avsnitt 7.25), eftersom det motverkar syftet att göra en systematisk översyn av regelverket. Syftet att skapa ett effektivare regelverk riskerar dessutom i vart fall delvis att gå förlorat på grund av den förskjutning som sker mot att fler frågor ska hanteras genom tillsyn, detta mot bakgrund av att kommunernas handläggning av tillsynsärenden enligt plan- och bygglagreglerna under lång tid inte fungerat tillfredställande med bl.a. långa handläggningstider som följd.

Domstolen har ett antal synpunkter på specifika delar av utredningen. Dessa redovisas här nedanför.

7.6.8 Beräkning av sammanlagd byggnadsarea

Domstolen befarar att det vid bygglovsansökan kan vara oklart vilka byggnader som redan finns, vilka som är lovbefriade och vilka som är s.k. svartbyggen men som ändå ska omfattas av beräkningen av den sammanlagda byggnadsarean. Den föreslagna regleringen kan därför medföra ytterligare utredningsarbete för kommunerna med förlängda handläggstider som följd.

7.18.3 Förutsättningar för bygglov i ett område som omfattas av en detaljplan

Sammanfattningsvis anser mark- och miljödomstolen i denna del att det vore önskvärt att i lag tydliggöra vilka delar av detaljplaner som är juridiskt bindande och därmed av betydelse för prövningen av utredningens föreslagna 9 kap. 32 § PBL, detta för att minska mängden ”onödiga” överklaganden.

Vi uppfattar det som att relativt många grannar som överklagar byggnadsnämndernas beslut att bevilja bygglov i detaljplanerade områden missuppfattar bestämmelsen i nuvarande 9 kap. 30 § PBL på så sätt att de uppfattar detaljplanens planbeskrivning som bindande. En vanlig argumentation är att den planerade åtgärden strider mot skrivningar i planbeskrivningen och därför inte bör tillåtas. Klagande grannar tar också ofta i detta sammanhang upp att bygglovsbeslutet bör upphävas på formella grunder, eftersom klagandena inte fått yttra sig enligt 9 kap. 25 § PBL.

Vi noterar att det varken i nuvarande 4 eller 9 kap. PBL eller i utredningens författningsförslag klargörs vilka delar av detaljplanen som är juridiskt bindande och därmed av betydelse för prövningen av utredningens 9 kap. 32 § PBL. Vid en sådan systematisk översyn som nu görs av bygglovsreglerna anser domstolen att det vore önskvärt att klargöra detta i lag (t.ex. i 4 kap. 30 eller 31 §§ PBL), detta för att gällande rätt ska vara tydligare för allmänheten och för att undvika onödiga överklaganden.

Även avsnitt 7.19.7 berörs av denna synpunkt.

7.19.10 Angående underrättelse till och medgivande från Försvarsmakten eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Av författningsförslaget (bl.a. 9 kap. 46 §) framgår att Försvarsmakten *eller* Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i vissa fall måste lämna sitt medgivande för att lov eller förhandsbesked ska kunna ges. Det framgår dock inte i författningsförslaget hur byggnadsnämnden ska avgöra vilken av de två myndigheterna som ska underrättas och ge sitt medgivande. Vi anser att detta bör klargöras i lag och inte, som nu, endast i författningskommentar och överväganden.

Även avsnitt 7.18.18 och 7.19.25 berörs av denna synpunkt.

8.3.1 Övergångsbestämmelser, PBL

Till den fortsatta beredningen bör man överväga att klargöra när ett tillsynsärende anses ha inletts.

9.5.2 Konsekvenser för mark- och miljödomstolarna

Vi befarar att de ändringar som genomförs vad gäller lovplikt kommer att leda till en betydligt större ökning av antalet tillsynsärenden hos kommunerna än utredningen utgår från, förutsatt att byggnadsnämnderna har möjlighet att utöva tillsyn i den utsträckning som behövs (se avsnitt 9.4.1). Detta kommer i sin tur leda till fler – och mer svårbedömda – överklagade tillsynsbeslut i mark- och miljödomstolarna, än vad utredningen utgår från.

Språkliga justeringar m.m. av författningsförslaget (PBL) och författningskommentaren

1 kap 4 §, definition av komplementbostadshus: Ordet ”eller” bör infogas sist i alternativ a).

2 kap. 6 § andra stycket bör upphävas eftersom skyltar och ljusanordningar enligt författningsförslaget ska omfattas av termen *byggnadsverk*.

4 kap. 2 § sista stycket: Punkten efter ordet ”byggnadsverket” bör tas bort.

9 kap 14 § Kommatecknet efter ordet ”om” innan punkt 1 bör tas bort eller flyttas till före ordet ”om”.

9 kap. 33 § andra stycket 2: Ordet ”komplementbostadshus” är felstavat.

Som ovan

Marit Åkerblom

I detta yttrande har följande personer deltagit: chefsrådmannen Marit Åkerblom, rådmannen Åsa Ärlebrant, tekniska rådet Jari Hiltula och beredningsjuristen Johan Månsson.